

vil lade de smaa Børn komme til sig. Heller ikke veed jeg, hvad man i praktisk Henseende vil vinde derved, uden det alene, at man faaer Inquisitionen ind i Familielivets Allerhelligste, og saa behøver man tilvisse ikke at forskrive den fra Rom (Hør! Hør!); thi det nytter ikke at være imod Papisme og Hierarchie, naar man selv etablerer Papismen hjemme hos sig (Hør!); det nytter lidet, at man vil betrygge sig imod den papistiske Magt, som i Katholicismen gjør sig gjældende, naar man søger at reise en lignende Magt i Protestantismen, der meget vel kan have samme Virkning, naar den organiseres derefter (Hør!). Jeg kan ikke see, at noget Andet vilde komme ud deraf, naar man gav Præstemagten, som i dette Tilfælde repræsenterende Staten, Ret til at trænge ind i Familielivet, for at undersøge Børneopdragelsen og afstge sin individuelle Dom — thi mere bliver det jo ikke — over, hvorvidt Børnene blive religiøst opdragne eller ikke, og derefter afgjøre, om Børnene skulle rives bort fra Forældrene og undergives en saakaldet Statsopdragelse! — det er et saa farligt Gebeet, at jeg troer, at man vel skal vogte sig for at komme ind derpaa, og her i Grunden indsmugle det under en Sag, hvor det slet ikke hører hjemme; thi her er kun Tale om borgerlige Forhold og aldeles ikke om Ordningen af noget Slags religiøst Samskudsforhold. Maaget nu Spørgsmaalet om Maaden, hvorpaa man skal gaae frem efter § 11, ikke foreligger i nærværende Forhandling, troer jeg dog, at de ærede Talere, som have udtalt, at der deri fandtes en „praktisk Støtte“, havde gjort vel i ogsaa at opgive os, paa hvad Maade de ville søge at faae Spørgsmaalet løst, hvorledes de ville sætte Staten istand til at udøve saadan Control med den religiøse Børneopdragelse. Jeg gad vidst, hvorledes man vil bære sig ad, naar en Familiefader, netop af Interesse for sine Børns religiøse Opdragelse, siger: jeg vil ikke, at mit Barn skal opdrages efter noget bestemt religiøst Dogma, det vil sige, at der bibringes Barnet Noget, som dets Barnefæl endnu ikke kan fatte; jeg vil, at dets Bevidsthed først skal modnes, for at kunne modtage en virkelig Tro. Vil man saa sige, at det da er Præstens Pligt at skride ind?

saa vil jeg dertil svare, at, hvis jeg vilde opdrage mit Barn saaledes, saa vilde jeg ansee det for min Pligt at vise den Præst Døren, og jeg gad nok vidst, om han saa vilde bruge Politie magten til at sætte sig i Besiddelse af det, som er Mit alene; thi det troer jeg, at, naar vor Grundlov ellers giver os virkelig Frihed, naar mit Huus er min Friheds Borg, saa skal man allermindest tillade sig at gjøre noget Indgreb paa de Grænser, hvor Troesfrihed ene maa raade, og hvor fremfor Alt Statsmagten ikke har den mindste Ret til at indblande sig. Heller ikke troer jeg, man skulde kunne godtgjøre, at der paa den Maade virkes i Troens Interesse; thi man bringer kun Forargelsen ind i Familielivets Helligdom, og det er dog vel ikke den Sød, hvorved man vil fremkalde en Vært, som skal virke til sand Tro.

Spandet: Da den første Paragraph var under Forhandling, blev jeg affkåren fra at sige Afkilligt, som jeg havde at erindre ved den høitærede Cultusministers Foredrag; da det imidlertid ogsaa passer ved denne Paragraph, skal jeg nu fremføre Noget deraf. Han sagde blandt Andet, at der ikke var nogen Trang til en saadan Lov; jeg har aldrig sagt, at der søktes nogen stor Trang dertil hos Mange; men der kan gjerne være Trang tilføede, uden at den just føles, og jeg paa staaer, at der er stor Trang dertil; thi Christendommen kan ikke gjøre sin fulde Virkning, saalænge den er tvungen, kun den frie Virksomhed; den frie Antagelse kan have de Virkninger, der bør komme, og altsaa, saalænge Christendommen her er en Evangsreligion, er der Trang til Frihed, enten den saa føles eller ikke (Hør!). Føles den ikke, er Trangen desto større; Trællen kan være nedfunken i Trældom i den Grad, at han ikke savner Friheden; man kan da vel sige, at Trældommen ikke føles; men kan man sige, at der ikke er Trang til Frihed? Trangen er tværtimod netop desto større. Ligeledes, Folk kunne være saa raae og vilde, at de ikke savne Civilisationen, men derfor kan man ikke sige, at de ikke trænge til Civilisation — jo, de trænge netop til den i høieste Grad. Vi have et gammelt Ordssprog, som siger: den grad ikke